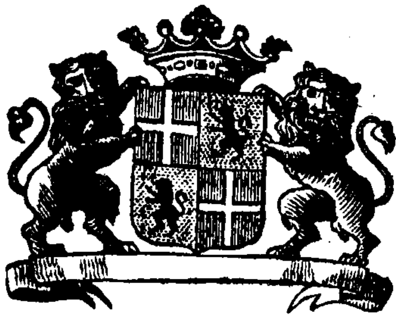
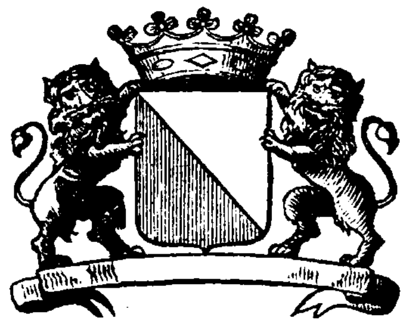
A°. 1854. N°. 142.

ZATURDAG 17 JUNIJ.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

NATIONALE MILITIE

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Gezien de missive van den Heer Commissaris des Konings in de provincie Utrecht van den 12/20 April 1854 N°. 2 N. M. en S., / 1 Junij 1854 N°. 6 N. M. en S., ten geleide van eenen nominatieven staat der personen, behoorende tot de gemeente Utrecht, die door den Militieraad, zitting houdende te Utrecht, voor één jaar of voor altijd van de dienst der Militie zijn vrijgesteld,

Brengen bij deze ter kennis der belanghebbenden, dat een afschrift van deze lijst is aangeplakt aan het Stadhuis, en dat van dezelve gedurende *drie maanden* na dato dezer, inzage zal kunnen genomen worden aan het Militair Bureau ten Stadhuize, (uitgezonderd de invallende Zon- en Kerkelijke feestdagen), van des morgens 10 tot één uur, terwijl men tevens wordt herinnerd, dat evengemeld tijdperk ook is opengesteld, om, indien mogt bevonden worden, dat iemand door valsche attesten of verklaringen, of door het ten onregte opgeven van gebreken is vrijgesteld, zich, of aan het Plaatselijk Bestuur, of wel direct aan heeren Gedeputeerde Staten te vervoegen, ten einde de zaak worde onderzocht, en overeenkomstig het bepaalde bij art. 152 der wet op de Nationale Militie van den 8. Januarij 1817, (Staatsblad N°. 1), worde gehandeld.

Gedaan te Utrecht den 15. *Junij* 1854.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven
H. G. RÖMER.

BEKENDMAKING.

De Burgemeester der stad Utrecht brengt ter kennis der Ingezetenen, dat het door den heer Commissaris des Konings in de Provincie Utrecht executoir verklaarde Kohier van het patentregt voor de schippers, dienst 1854/55, aan den heer Ontvanger der Directe Belastingen tweede Afdeeling, Kantoor houdende aan het *St. Pieterskerkhof*, is ter hand gesteld, aan wien ieder verpligt is zijnen aanslag, op den bij de wet bepaalden voet, te voldoen.

Gedaan en op de gewone plaatsen aangeplakt te Utrecht den 15. Junij 1854. De Burgemeester voornoemd,
N. P. J. KIEN.

UTRECHT 17 Junij.

De uitslag der verkiezingen is thans volledig bekend. De laatste opgaven deelen wij hieronder mede. Uit dien uitslag blijkt o. a. het volgende. Er moesten 34 leden verkozen worden. Daarvan hadden slechts 2 verzocht niet meer in aanmerking te komen. Van de 32, die zich weder verkiesbaar stelden, zijn reeds 3 uitgevallen, terwijl 3 nog eene herstemming moeten ondergaan. De kiezers waren over 't algemeen minder gunstig gestemd jegens de mannen, die tengevolge der April-aangelegenheden in de Kamer kwamen, terwijl de 3 nieuwe leden juist die zijn, welke toen zijn uitgevallen. Hieruit blijkt, dat de stemming der kiezers in dien korten tijd zeer is veranderd. De zich noemende antirevolutionnaire partij, die het meest en te veel misschien bij de verkiezingen van voorleden jaar had gewonnen, heeft thans het meest geleden. Haar hoofdman zelf werd niet ingekozen. De nieuwe leden, die weder in de Kamer zitting zullen erlangen, zijn alle constitutionele mannen: men mag het er voor houden, dat zij het belang der natie boven alles zullen behartigen. Het ministerie schijnt tegenover de Kamer in bijna denzelfden toestand te zullen blijven.

Nog bleef ons de vermelding over van de drie laatste verkiezingen:

ALKMAAR — het aftredend lid J. J. ROCHUSSEN, herkozen met 889 van de 1204 stemmen; de heer *Moraaz* had er 280.

MIDDELBURG — het aftredend lid Mr. J. J. SLICHER VAN DOMBURG, met 828 van de 1080 stemmen.

ZIERIKZEE — in plaats van het aftredend lid Jhr. Mr. *J. F. Schuurbeque Boeije*, gekozen het oudlid S. H. ANEMAET, met 487 van de 847 stemmen; de heer *Boeije* verkreeg er 332.

— Eene **telegrafiesche tijding** gewordt ons heden uit Dresden van gister avond, volgens welke daar berigt was aangekomen, dat prins *Paskewitsch* den 10. voor Silistria was gewond; hij had het opperbevel aan vorst *Gortchakoff* opgedragen en was naar Yassy gereisd. — In Dresden was vorst *Woronzoff* aangekomen.

De wond van den bejaarden prins kan niet belangrijk wezen, als hij dadelijk op reis is kunnen gaan; men moet daarom de bevestiging afwachten. De telegraaf maakt de menschen vrij spoedig dood. Kolonel *Dieu* was voor lang reeds overleden en leeft nog; graaf *Orloff*, alhoewel zwaar gewond, is ook nog in leven, en omtrent den dood van *Mussa Pacha* is niets naders, waarom men ook diens dood voor onwaarschijnlijk houdt.

Van groot gewigt is een berigt, dat over Parijs komt. Er zou tusschen Oostenrijk en Turkije namelijk onderhandeld worden over een verdrag van gelijken zin als dat met de Westelijke magten door de Porte gesloten. Er zouden in worden vastgesteld de voorwaarden van de ondersteuning door Oostenrijk aan de Porte tegen Rusland te verleenen. De zijde, van waar deze mededeeling komt, is zeer geloofwaardig. Er wordt echter niet gezegd, of het verdrag alleen de bezetting der vorstendommen geldt.

Dat het verdrag, als het werkelijk wordt aangegaan, van anderen aard zal wezen, als dat met de zeemogendheden gesloten, blijkt reeds daaruit, dat het dan voor Oostenrijk verkieslijker was, om eenvoudig gebruik te maken van het artikel in dat verdrag, dat de toetreding van alle Staten openstelt. Teregt mag men zeer benieuwd zijn, wat van officiele zijde hieromtrent zal worden gemeld. Opmerkelijk is het reeds, dat de Fr. *Moniteur* een zeer veel beteekenend gezegde, dat den Keizer van Oostenrijk wordt toegedicht, opneemt, en daaraan dus zijne officiëliteit hecht.

Terwijl men moet afwachten of de rugwaartsche beweging van prins *Paskewitsch* werkelijk een gevolg is van de vijandelijke houding van Oostenrijk, blijkt het als zeker dat klein Walachye bijna geheel door Turkije is ontruimd. De Turksche troepen zijn van daar, zoo als reeds gister is gemeld, over Routschouck naar Silistria op marsch om in overeenstemming met *Omer Pacha* te ageren. Het geheele Turksche leger zal thans weldra op eene uitgestrektheid van 30 à 40 mijlen tusschen Routschouck en Bazardjick vereenigd en door de Fransch-Engelsche troepen versterkt tegenover het Russische leger staan, dat daar op 150,000 man wordt begroot. Als die beide groote legers op elkander vallen, kan de slag vreeselijk worden.

De opstand in Turkije neemt bij den dag thans af. Daarom vooral zal het wel niet noodig zijn dat Oostenrijk Albanië kome bezette, 't geen het Weener kabinet reeds tegenover de Porte had aangenomen.

Uit Montevideo wordt berigt, dat het Braziliaansche leger in die stad is gerukt. De President *Flores* heeft het met eene proklamatie zijne hulde gebragt.

Over Cuba wordt het verschil tusschen N.-Amerika en Spanje ernstiger. Men berigt uit New-York dat 2 commissarissen van wege de Unie naar Madrid zullen gezonden worden, om eene regeling te treffen.

— Uit het verslag, waarvan we heden een uittreksel geven in een bijblad, blijkt, dat onze Hoogeschool gedurende 1853 in zeer bloeijenden toestand verkeerde. Op het einde des jaars waren er 469 studenten alhier studerende, terwijl er bovendien nog 88, elders studerende, alhier waren ingeschreven, uitmakende te zamen een getal van 557. Van deze Jongelieden is door de Hoogleeraren eenparig een gunstig getuigenis afgelegd, zoowel wat hunne studien als wat hun gedrag betreft.

*— Naar wij vernemen, zal het battaillon Mineurs en Sappeurs van den 15 Julij tot den 15 September e. k. het kampveld bij Zeist betrekken.

— Gister middag 12 ure is Z. K. H. de *Prins van Oranje*, vergezeld van zijnen gouverneur, den heer *Casembroot*, alhier aangekomen, heeft tot 2 ure alhier vertoefd, en is toen naar het Loo vertrokken, om de viering van den geboorte-dag van zijne doorluchtige moeder op heden aldaar bij te wonen. H. H. K. K. H. H. prins en prinses *Frederik* zijn gister met hetzelfde doel met den trein van Voorschoten over Arnhem naar het Loo vertrokken. Die jaardag wordt hier heden herdacht door het uitsteken van een aantal vlaggen en door het houden eener groote parade.

— Uit Rotterdam wordt ons gemeld, dat men zich vleit dat Z. M. de Koning en Z. K. H. prins *Hendrik* met zijne gemalin het groote algemeene muziekfeest met hunne tegenwoordigheid zullen opluisteren.

— Onze correspondent te Arnhem meldt, dat het gerucht loopt, dat Z. M. de Koning in den loop van de maand Julij Arnhem zal bezoeken, en dat er reeds toebereidselen voor HD. ontvangst zouden worden gemaakt. *Grondwet.*

— **Z. M. heeft benoemd:** tot maj. en mag.-meester der art. te Gorinchem *A. M. van Dort*; tot 1. luit. bij het 2. reg. vesting-art. *G. G. A. Schwartz*; tot kapt. bij het 3. reg. v.-art *N. H.* baron *van Slingelandt*.

:— Als een nieuw bewijs, dat H. K. H. de Groothertogin *van Saxen-Weimar-Eisenach* hare ongelukkige landgenooten niet vergeet, kan strekken, dat die edele vorstin aan de commissie tot inzameling van liefdegiften ten behoeve van de weduwen en weezen van de laatste verongelukte Scheveningsche visschers eene gift van *f* 25 heeft doen toekomen.

:— De Fransche oorlogskotter de Favorite, die, voor Hellevoetsluis is gestationneerd, is gister morgen voor Scheveningen ten anker gekomen. Haar kommandant heeft zich met de sloep aan wal doen brengen en is onmiddelijk naar 's Hage gereden.

:— De belangrijke verkooping van bloemen en planten, enz. van wijlen den heer *de Gijzelaar* te 's Hage heeft ruim *f* 8000 opgebragt.

— Op de den 15 Jan. gehouden algemeene vergadering van de maatsch. van Nederl. letterk. te Leyden is tot binnenlandsch lid o. a. gekozen onze stadgenoot de heer Mr. *O. v. Rees*, advokaat.

— Den 16. Junij is aan de Leydsche Hoogeschool bevorderd tot Doctor in de regten de heer *I. J. Rahusen*, van Amsterdam, na openlijke verdediging van een Spec. hist. Pol. Inaug. *de Ecclesiae nexu cum Civitate in Patria nostra inde ab anno* 1813.

— Het leggen der fundamenten van een nieuw postkantoor te Amsterdam is den 14. te Haarlem aangenomen voor *f* 25,900.

— Aanstaanden Zondag vertrekt Mgr. de Aartsbisschop van Utrecht naar zijn Aartsbisdom, om het heilig Sakrament des Vormsels toe te dienen in het dekenaat van Groenlo en aldaar zijn herderlijk bezoek te hervatten. *(De Tijd.)*

— **Een brutaal voorval, waarvan gelukkig weinig voorbeelden bestaan, heeft eergister nacht tusschen Assen en de Smilde zich opgedaan. De van Groningen komende nachtdiligence van den *Budde*,**

in correspondentie met de van Zwolle op Amsterdam varende stoomboot, is namelijk aldaar door twee personen aangerand, zekerlijk met geen ander doel, dan om de passagiers van hunne bezittingen te berooven, waarin ze echter niet zijn geslaagd. Zij hadden reeds het portier der diligence ongemerkt geopend en waren gereed binnen te komen; doch werden toen door de passagiers, die waren ingesluimerd, bemerkt; deze om hulp roepende, snelde de vaardige conducteur dadelijk ter hulp, doch mogt er niet in slagen, de dieven te vatten, daar ze zich ijlings op de vlugt begaven. Terwijl daar den vorigen morgen van een transport van Leeuwarden van 15 personen en bestemd naar de kolonie Ommerschans, twee zijn ontkomen, zoo laat het zich eenigzins vermoeden, dat het deze twee vlugtelingen zijn geweest, die deze stoute daad hebben uitgevoerd.

DEN HELDER 15 Junij.

Te Texel uitgezeild Johannes Hermanus, kapt. *Wijgers*, naar Suriname.

Te Texel binnen Jan van Brakel, kapt. *Esink*, van Batavia.

DEN HELDER 16 Junij.

Te Texel uitgezeild Anna en Elize, kapt. *Jaski*, naar Batavia.

ITALIE.

TURIJN 8 Junij.

In Savoijë hebben, bij gelegenheid van het feest der Constitutie, krachtige demonstratien tegen de Constitutie van den kant der R. K. geestelijken plaats gehad, welke aanleiding hebben gegeven tot vele arrestatien.

— De in Masza residerende militaire commissie heeft *G. Ricci* en *F. Fontona* wegens revolutionaire woelingen, bij afwezigheid, veroordeeld, de eerste tot de strop en de tweede tot de galeijen,

Ook in den Romeinschen staat, als in Terracina, Caprano, Frosinone en in andere plaatsen aan de Napelsche grenzen hebben vele arrestatien plaats gehad, op aanzoek van de Napelsche regering.

TURIJN 12 Junij.

Bij de behandeling van een ontwerp van wet tot daarstelling van gewijzigde belastingen, heeft het ministerie weder heftige aanvallen moeten verduren, vooral van de Savoysche afgevaardigden, die als altijd over den nood in Savoye hebben geklaagd; de minister *Cavour* heeft hun echter geantwoord, dat die nood niet zoo groot was, want dat het verbruik van artikelen van weelde in Savoye in de laatste jaren was toegenomen. — De behandeling van de wet zelve zal geruimen tijd duren.

BERLIJN, Vrijdag 16 Junij.

De zoo even verschijnende *Fr. Corr.* bevat een artikel over de bijeenkomst te Tetschen, waarin gezegd wordt, dat de koning op dezelve gelegenheid heeft gehad het nieuwe keizerlijke paar geluk te wenschen en met den keizer een vertrouwelijk gesprek aan te knoopen over de ernstige verwikkelingen van onzen tijd. De uitslag is voor beiden even bevredigend geweest. Dit is ook uitgedrukt in de diplomatiesche mededeelingen aan de verschillende agenten buiten 's lands gedaan.

Berlijn 15 Junij. 4½ pCt. 96½; bank 106½.

HAMBURG 13 Junij.

Sinds het uitbreken van den oorlog heeft de Russiesche regering zich beijverd hare 4 kanonneerflotiljes in orde te brengen, omdat zij van die kleine vaartuigen op de ondiepe kusten vooral veel goeds verwacht. De eerste dier flotiljes is te Abo uitgeloopen en tracht langs de ondiepten Helsingfors te bereiken. — In Helsingfors zelf leggen 10 groote Russ. schepen en een aantal kleinere. Te Kroonstad zijn 20 groote schepen, die achtereenvolgens zich op de reede hebben geschaard, en ligt daarenboven de 2e divisie kanonneerbooten.

Admiraal *Plumridge* is met zijne vliegende flotilje van 4 schepen in de Bothniesche golf, admiraal *Corry* met 5 fregatten nabij Hangosidd en *Napier* voor Sweaborg. De admiraal heeft zijne beschikkingen zoo genomen, dat hij in 24 uren zijne geheele vloot kan bijeentrekken.

Doordien de oorlog in Rusland iedereen bezig houdt is de jaarlijksche landbouwtentoonstelling in de provincien ditmaal uitgesteld. — De koloniale waren worden reeds duur en even als reeds vroeger met de suiker is geschied, is thans ook de belasting op de koffij verminderd.

ENGELAND.

LONDEN 15 Junij.

Bij de herkiezing, waaraan lord *Russell* zich moest onderwerpen, ten gevolge van zijne benoeming tot voorzitter van den ministerraad, heeft hij, bij zijne komst luide door de kiezers toegejuichd, omtrent het Oostersch vraagstuk het volgende verklaard:

„Er zijn andere mogendheden dan Engeland en Frankrijk, die belang er bij hebben, om den vrede in Europa te verzekeren. Ik wil van Duitschland spreken. Het bezit van Konstantinopel door de Russen zou slechts een gevaar wezen voor Engeland en Frankrijk; het ware als een dadelijke aanval tegen Duitschland te beschouwen. De Duitschers en Pruissen sympathiseren met ons in den tegenwoordigen strijd, die, men moet het niet vergeten, geen oorlog is door eene enkele mogendheid ondernomen. De oorlog, dien wij voeren, is de oorlog van geheel Europa tegen de dwingelandij van Rusland.

„Men heeft ons gezegd, dat de Turksche regering slecht is, en wij haar niet moesten ter hulp komen. Die dit zeiden, deden het echter voor dat de inzigten van Rusland bekend waren. Het is gemakkelijk te zeggen, dat het bestuur slecht en de gebruiken wreedaardig in Turkije zijn; maar het oogenblik is niet daar, om dat nu te bespreken. Wat men thans moet doen, is de dwingelandij van Rusland beteugelen. Indien Rusland in zijne plannen ten opzigte van Turkije slaagde, zou de regering, die de Czaar er zou vestigen, zeker de godsdienstvrijheid en het openbaar onderwijs niet aanmoedigen; het zou een dood en een doodelijk bestuur wezen.

„Anderen zeggen, dat de Turken hun verschil beter zouden regelen, als men hen aan zich zelve overliet. Dat zeide de keizer van Rusland ook; hij voegde er bij, dat het verschil vriendschappelijk kon worden bijgelegd. Wij hebben er anders over gedacht; en omdat hij te magtig is, hebben wij niet op hem durven vertrouwen. Wij zullen de wapenen niet nederleggen, zonder dat wij de meest stellige waarborgen voor het vervolg hebben. Rusland heeft ons de oogen omtrent zijne plannen geopend, en wij mogen geen middel verwaarloozen, om die plannen te doen mislukken. Deze oorlog is geen veroveringsoorlog, maar men zal al het mogelijke doen, om er een voortdurenden vrede door te verkrijgen."

Lord *Russell* is zeer toegejuichd en zijne kiezers bleken hem zoo gezind, dat zijn tegenpartij *Urquhart* het woord niet heeft gevoerd en zelfs geene stemming heeft gevraagd.

FRANKRIJK.

PARIJS 15 Junij.

De *Moniteur* berigt, dat *Reschid Pacha* om redenen van ongesteldheid is afgetreden.

Uit Athene wordt van den 9. Junij door 't zelfde blad gemeld, dat de nederlaag van *Kara Tassos*, een der hoofden van den opstand, zich bevestigt. Deze hield met 6 à 700 man de positie bij Mont Athos bezet. Te Gonitza door de Turken aangevallen, is hij na een gevecht van eenige uren verjaagd; al het krijgstuig is in handen der Turken gevallen. Het verlies der Insurgenten wordt op 280 dooden begroot. *Kara* is met een aantal volgelingen op de vlugt. Een paar Goëletten, die verdacht schenen, zijn door Turksche vaartuigen genomen en naar Volo opgebragt.

Nog doet de *Moniteur* mededeeling van eene opgaaf, door het *J. de Fr.* uit de *Schwab. Merc.* overgenomen, die het officieel blad zegt, dat hem ook van andere zijde is bevestigd. De keizer van Oostenrijk zou namelijk aan den hertog *van Gotha* hebben verklaard: *„Ik geef u mijn woord, dat als de keizer van Rusland de vorstendommen niet ontruimt, ik hem den oorlog zal verklaren."* De hertog had gevraagd, of hij deze woorden mogt overbrengen. De keizer zou hem toen hebben geantwoord, dat hij ze aan een ieder kon herhalen. Men verzekert, dat de instructien aan gen. *Mayrhofer* gegeven, berekend zijn voor eene spoedige vredebreuk.

— Men gelooft hier meer dan ooit aan een toetreden van Oostenrijk tot den oorlog. Te Konstantinopel zouden met de Porte onderhandelingen zijn aangeknoopt over eene overeenkomst, waarbij Oostenrijk zijne medewerking bepaald zal regelen.

PARIJS, Vrijdag 16 Junij.

De *Moniteur* deelt heden tijdingen uit Athene mede van den 7. Junij. Volgens dezelve, hadden de veldoversten, door koning *Otto* afgezet, omdat zij deel aan den opstand genomen hadden, zich onderworpen en waren vóór den bepaalden tijd in Griekenland terug gekomen, om in de amnestie begrepen te kunnen worden.

Het officieel dagblad deelt daarenboven berigten mede uit Petersburg van den 8. Junij, behelzende, dat de aanneming van het *ultimatum* der Westelijke Mogendheden door Koning *Otto* aldaar groote verwondering had gebaard.

MARSEILLE, Donderdag 15 Junij.

De tijdingen uit Konstantinopel van den 5. Junij zeggen; dat de voorhoede der afdeeling van prins *Napoleon*, van Gallipoli te land naar Konstantinopel vertrokken, dien dag in de hoofdstad was aangekomen.

De Sultan had de Engelsche troepen vóór haar vertrek naar Varna in oogenschouw genomen. De hertog *van Cambridge*, lord *Raglan* en lord *Stratford* waren daarbij tegenwoordig.

Den 1. Junij bevonden zich te Varna 20,000 Franschen en 8000 Engelschen. Deze laatsten kampeerden buiten de stad, op eenen afstand van 6 uren en hadden aldaar eene sterke positie bezet.

De verbondene legers zouden, zoodra zij voltallig waren, naar den Donau trekken, om, met hulp der vloten, de Russen aan te vallen.

De eskaders bleven voor Varna liggen, en de schepen, welke Anapa zullen beschieten, waren nog niet vertrokken.

Schamyl was van het gebergte gedaald en had zich met de Circassiers vereenigd, die in de vlakten waren geconcentreerd.

Te Konstantinopel was *Schekib-Pacha* slechts *ad interim* met de portefeuille van buitenlandsche zaken belast.

223. Staats-Loterij.

Vijfde Klasse, 4e Lijst.

No. 6273 *f* 5000. No. 5251 *f* 1000.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Junij.	Uren.	Wind- rigting.	Wind- kr.	Barom. bij 0°	Ther. F	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	*Aanmerkingen.*
16	2	o.	0	757,13	67,8	— 1.4	0,74	0	Zwaar bewolkt.
	10	zzo.	0	54,76	62,2		96	2,0	Betrokk.; regen
17	8	zw.	0	53,93	61,2		88	1,1	Betrokken.

AMSTERDAM 16 Junij 1854.

OMSCHRIJVING.			volgens de Soceit. tot nut des Obligatie-Handels. van	tot	gebl.
NEDERLAND.					
Werkel. Schuld....	2½	pCt.	58 5/16	58 9/16	58 3/8
dito dito......	3	„	69 1/4		
dito dito......	4	„	86 5/8	87	87 1/8
Handelmaatschappij .	4½	„	120		
Oost-Indische Leening	4	„	86 7/16		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	98 5/8	98 3/4	98 5/8
Obligat. 1828 en 1829	5	„	98 3/8		
Certificaten 1840 ..	4	„	78 1/2	79 3/4	78 1/2
Certificat. bij *Stieglitz*	4	„	77 7/8	79	78
„ „ N.	4	„	77 1/2	77 3/4	77 1/2
dito Adm. te Lond.	4½	„	82 1/4	83	82 3/4
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		*f*	140	140 1/2	
Obligatien	4	pCt.	67 3/4	68	
SPANJE.					
Obligatien	1	„	19	19 1/16	19
dito	3	„	39 3/4		
Binnenl. Schuld....	3	„	35 13/16	35 15/16	35 13/16
Bewijzen Coupons			4 7/16	4 9/16	4 1/2
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metalick	5	pCt.	61 5/8	62	61 13/16
dito dito N.	5	„	73 3/4	74 1/4	73 7/8
dito dito La B.....	5	„	73 3/4	74 1/4	73 7/8
dito dito	2½	„	31 9/16	31 11/16	

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Comp.

BIJVOEGSEL VAN DE UTRECHTSCHE COURANT VAN ZATURDAG 17 JUNIJ 1854.

UITTREKSEL
uit het Verslag van den toestand der Gemeente Utrecht. — 1853.

HOOFDSTUK I.
Bevolking.

De wettig gedomicilieerde bevolking is niet zooveel toegenomen als in 1852. Haar cijfer is gedurende het jaar 1853 van 49176 tot 49646 gestegen.

Geboren zijn er 856 van 't man. en 787 van 't vrouw. gesl., gevestigd hebben zich binnen de gemeente 730 man. en 802 vr.. te zamen dus eene vermeerdering van 3175 zielen; gestorven zijn er 686 man. 689 vr. gesl., vertrokken 627 man., 703 vr., dus te zamen eene vermindering van 2705.

Het getal huwelijken is geweest 439, echtscheiding 1.

Ned. Herv. waren er 28041, verdere prot. 2257; roomschen 17631, oud-r. 1022; grieken 2; israel. 684; tot geene gemeente behoorende 9.

Feitelijk was de geheele bevolking der provincie 51,490.

HOOFDSTUK II.
Verkiezingen en Gemeentebestuur.

Het getal kiezers was als volgt:

Voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal	1309 kiezers.
Voor de Provinciale Staten	1297 „
Voor den Gemeenteraad	1999 „

De plaats gehad hebbende verkiezingen zijn bekend.

Op de voordragt van Burgemeester en Wethouders besloot de Raad in zijne vergaderingen van 24 Februarij en 10 Maart 1853 tot de instelling van vaste Commissien om het dagelijksch Bestuur bij te staan in eenige takken van de huishouding der Gemeente. Er werden vier zoodanige Commissien benoemd: van Financien, van Fabricage, voor het Brandwezen en van Regtskundig onderzoek. Tot regeling van den werkkring dezer Commissien werden tevens vier verordeningen vastgesteld.

In de vergadering van 2 Junij 1853 is besloten tot de heffing eener belasting op de honden, wier invordering is geregeld den 29 Sept.; deze heffing werd goedgekeurd bij Kon. besl. van 16 Nov.

Eindelijk is door den Raad in zijne vergadering van 28 Oct. besloten, dat de heffing van een passage-geld aan de Willemsbrug zoude worden afgeschaft.

HOOFDSTUK III.
Verschillende onderwerpen betrekkelijk het beheer der Gemeente.

In den toestand van het archief kwam in 1853 geenerlei verandering. De catalogus der boeken is afgedrukt en wordt behoórlijk bijgehouden.

Bij voortduring wordt het wenschelijk geacht, dat voor de ingezetenen, die de Roomsch-Kath. godsdienst belijden, eene ruimer een meer geschikte begraafplaats wierd ingerigt.

HOOFDSTUK IV.
Geldmiddelen.

De ontvangsten der plaatselijke inkomsten waren, voor zooveel op 1 April 1854 bekend:

	Geraamd bedrag.	Werkelijk ontvangen.
Ontvangsten wegens vroegere diensten	*f* 48,519,69	*f* 48,519,69
Directe belastingen. Opcenten	- 42,156,64	- 37,486,90
Belastingen op voorwerpen van verbruik, waarop Rijksbelasting geheven wordt, met inbegrip van het zegel en expeditiegelden . .	-237,650,00	-255,501,48^5
Heffingen of retributien voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken, bezittingen of inrigtingen en dat van door of van wege het Gemeentebestuur verstrekte diensten	- 83,353,32	- 84,716,33^5
Ontvangsten van verschillenden aard	- 5,053,05	- 9,254,53
Totaal	*f* 416,732,70	*f* 435,478,94

De uitgaven waren:

Kosten van het Gemeentebestuur	*f* 35,206,00	*f* 31,346,46^5
Kosten van het bestuur der Gemeente-inkomsten	- 35,050,00	- 32,325,27^5
Kosten van politie	- 59,044,00	- 55,620,60
Kosten van de publieke werken	- 97,850,00	- 85,469,97^5
Belastingen en opgelden . . .	- 3,400,00	- 3,115,50
Uitgaven in het belang der nijverheid	- 950,00	- 862,22
Kosten van het onderwijs .	- 18,800,00	- 17,804,15^5
Uitgaven voor inrigtingen tot bevordering van kunsten en wetenschappen	- 7,500,00	- 7,500,00
Toelagen voor onderstand van behoeftigen en liefdadige instellingen	- 55,800,00	- 47,743,03
Renten en aflossingen van geldleeningen en pensioenen . . .	- 65,919,19^5	- 61,511,94^5
Andere uitgaven niet onder de vorige behoorende	- 27,116,31^5	- 20,760,39
Onvoorziene uitgaven . . .	- 10,000,00	- 9,439,79^5
Totaal	*f* 416,635,51	*f* 373,499,35

HOOFDSTUK V.
Gemeentegebouwen, werken en inrigtingen.

De onderscheidene gebouwen, welke voor de dienst der stedelijke administratie worden gebezigd, kunnen met uitzondering van die op de Ganzenmarkt, over het algemeen gezegd worden in voldoenden staat te verkeeren.

De herstelling van den Domstoren, waarbij men zich dit jaar tot het invoegen van oud metselwerk heeft beperkt, is geregeld voortgezet.

Het Gebouw voor kunsten en wetenschappen bleek, ter gelegenheid van het bezoek des Konings, bij feestvieringen nuttig en doelmatig gebruikt te kunnen worden.

In het vorige Verslag werd gewaagd van de overdragt van het bolwerk Zonnenburg aan het Collegie van Curatoren der Hoogeschool. In het afgeloopen jaar werd op dat bolwerk een begin gemaakt met den aanbouw van een Astronomisch Observatorium. Het behaagde den Koning, die plaats op den 15. Sept. 1853 te bezoeken, bij welke gelegenheid door Z. M. een perkament is geteekend, vermeldende, dat de eerste steen van het Observatorium in Hoogstdeszelfs tegenwoordigheid is gelegd.

De Willemskazerne en de verdere gebouwen, voor militairen bestemd, vorderen aanhoudend belangrijke uitgaven om ze in goeden staat te onderhouden.

Bij het uitbreken der cholera werd de kazerne op het Begijnenhof tot verpleging der lijders in gereedheid gebragt; zij behoefde daartoe slechts weinig gebruikt te worden. Men heeft gemeend, dit gebouw aanvankelijk nog in dien toestand te moeten behouden.

De doelmatigheid en goede werking der overdekte kanalen is op nieuw gebleken bij de strenge vorst en de daarop gevolgde ontdooijing der menigvuldig gevallen sneeuw. Met het aanleggen dezer werken werd geregeld voortgegaan.

De fondsen, die jaarlijks voor de bestrating worden toegestaan, zijn verre van toereikend om deze, overal waar het noodig ware, geheel te vernieuwen. Bij de geringheid der beschikbare middelen moest men zich tot eene gedeeltelijke verbetering beperken.

De Vaartsche Rijn, voor zoover die over het grondgebied der Gemeente loopt, en de westelijke Cingelgracht werden van Stadswege in het belang van de scheepvaart op eene meerdere diepte dan vroeger gehouden. De Stad ontving voor dit werk eene jaarlijksche tegemoetkoming der Provincie ten bedrage van *f* 260.„ Nadat door Gedeputeerde Staten was berigt, dat met 1 Januarij 1854 in deze uitdieping op eene andere wijze zou worden voorzien, heeft men gemeend hiertegen bezwaren te moeten opperen, ook omdat de Stad hierdoor in eenige moeijelijkheden zou kunnen worden gewikkeld.

De kade aan de rivier de Lek bleef in vrij goeden staat.

Onderhandelingen, met het Collegie van den Lekdijk Bovendams geopend, om het beheer dezer kade aan dat Bestuur te doen overgaan, zijn nog niet ten einde gebragt.

De groote schutsluis te Vreeswijk is in redelijk goeden staat van onderhoud; in het afgeloopen jaar ging men voort met het invoegen der kolkmuren en het aanbrengen eener betere afwatering van achter die muren. Aan deze sluis worden nieuwe benedendeuren aangebragt.

De voordeuren der sluis buiten de Weerdbarrière, evenzeer als het draaibrugje, zullen worden vernieuwd.

Het regtsgeding met het Domeinbestuur tot teruggave der herstellingskosten van de Maartensbrug is, nog niet ten einde gebragt.

HOOFDSTUK VI.
Medische Politie.

De plaatselijke Commissie van geneeskundig toevoorzigt berigt omtrent den gezondheidstoestand, dat, ofschoon minder goed dan in het voorgaande jaar, echter ook in 1853 de gezondheidstoestand betrekkelijk niet ongunstig was. De scherpe winter van de maanden Februarij en Maart gaf aanleiding tot veel armoede en gebrek en van daar ook tot vele ziekten onder de behoeftige klasse; dit deed zich nog in April gevoelen en eerst in Mei nam het getal zieken af. De zomermaanden waren weinig warm; de weêrsgesteldheid was toen zeer afwisselend en onbestendig, waardoor er, ofschoon minder onder de armen, een grooter aantal zieken dan naar gewoonte in behandeling kwam. In de drie laatste maanden van het jaar, toen de koude zich weder hevig openbaarde, nam het getal zieken toe.

De cholera, die zich alhier den 18., 19. en 25. Sept. weder het eerst openbaarde, heeft voorleden jaar betrekkelijk slechts weinig uitbreiding gehad.

Van de 76 aangegeven lijders zijn 18 hersteld. Het getal lijders kan gesplitst worden in 4 vermogende, 18 niet behoeftige, 21 behoeftige en 33 bedeelde. Er werden aangetast 24 mannen, 17 vrouwen en 35 kinderen beneden de 15 jaren; 24 lijders, waren kinderen beneden de vijf jaren.

Van de gelegenheid tot gratis vaccinatie wordt voortdurend gebruik gemaakt.

De heerschende longziekte onder het rundvee heeft zich in veel mindere mate, dan in 1852, geopenbaard. Onder Oudwijk en Abstede, maar vooral in de Lage weide en aan de Klop, waar in 1852 vele dieren aan deze ziekte bezweken, heeft zich slechts nu en dan een enkel geval, hoofdzakelijk in den nawinter en het voorjaar, voorgedaan. Of het afnemen der longziekte moet worden toegeschreven aan de inenting, die door eenige veebezitters als voorbehoedmiddel is aangewend, is moeijelijk te beslissen.

Na hetgeen in het vorige Verslag werd te kennen gegeven omtrent de wenschelijke verbetering der inrigting van het stads Ziekenhuis, kan thans worden herinnerd, dat de Raad in zijne vergadering van 23 Januarij 1853 eene Commissie benoemde om die aangelegenheid opzettelijk te onderzoeken.

Op 1 Jan. 1853 waren in dat Ziekenhuis 51 personen ter verpleging aanwezig; gedurende dat jaar zijn 519 personen opgenomen, zoodat het getal der verpleegden bedroeg 570. Van dit aantal zijn 384 personen hersteld vertrokken, 90 overleden en 96 op 31 Dec. in behandeling gebleven.

In het akademisch Nosocomium was op 1 Jan. 1853 een aantal van 35 lijders aanwezig; daarenboven zijn in den loop van het jaar 187 lijders opgenomen. Van deze 222 verpleegden zijn 195 personen hersteld vertrokken, 9 overleden en 18 op 31 Dec. in behandeling gebleven.

Met inbegrip der 20 kranken, die op 1 Jan. 1853 aanwezig waren in het Diakonessenhuis, zijn aldaar gedurende het verloopen jaar 93 personen verpleegd. Daarvan zijn 11 niet verbeterd, 52 verbeterd ontslagen; 7 overleden en 23 lijders op 31 Dec. in behandeling gebleven.

De bevolking van het Geneesk. gesticht voor Krankzinnigen bedroeg op 1 Jan. 1853 66 mannen en 61 vrouwen, in 1853 werden opgenomen 26 m. en 16 vr., dus in 1853 verpleegd 92 m. en 77 vr. In 1853 vertrokken 29 m. en 16 vr., zoodat op 1 Jan. 1854 de bevolking was 63 m. en 61 vr., te zamen 124.

Over lucht- en weersgesteldheid wordt medegedeeld, dat het jaar 1853 in het algemeen tot de koudere jaren kan gerekend worden. Het eerste gedeelte leverde veel regen op; de laatste maanden kenmerkten zich door zeer weinig regen en geringe windkracht. De anders zoo gewone najaarsstormen hadden geen plaats, de winter trad in Dec. op eenmaal in.

HOOFDSTUK VII.
Nationale Militie en Schutterij.

Het getal der ingeschrevenen tot de loting voor de Nationale Militie voor de ligting van 1853 bedroeg 465.

Het door de Gemeente te leveren contingent bedroeg:

Gewoon . . .	133 man.
Buitengewoon .	5 „
Te zamen. .	138 man.

Het getal manschappen, voor het contingent ingelijfd, bestond uit:

Vrijwilligers	1 man.
Zonder loting	2 „
Lotelingen	103 „
Nummerverwisselaars .	26 „
Plaatsvervangers . . .	3 „
Te zamen .	135 man.

De geheele sterkte der Schutterij bedraagt: Actief 807. Reserve 472, te zamen 1279 man.

HOOFDSTUK VIII.
Kerkelijke Zaken.

De vernieuwing van het buitenwerk der Domkerk is geregeld voortgezet. Dit gedeeltelijke overblijfsel der oudheid wordt zooveel mogelijk in den oorspronkelijken stijl hersteld.

Ter gelegenheid van des Konings verblijf hier ter Stede behaagde het aan Z. M., den Burgemeester eene som van *f* 1,200.— ter hand te stellen ten behoeve der armen.

Overigens werd door Z. M. de vereischte magtiging tot aanvaarding verleend: aan de Diakonie der Nederd. Herv. gem. van een legaat ad *f* 16,000.— gemaakt door Mej. *M. E. van Staphorst.*; aan dezelfde Diakonie van een legaat ad *f* 600.—, gemaakt door den heer *J. W. van der Voort;* aan de Regenten der Diakoniescholen van de Nederd. Herv. gem. van een legaat ad *f* 500.—, gemaakt door Mej. *M. E. van Staphorst;* aan de besturen voor huiszittende armen van een legaat ad *f* 2,000.—, gemaakt door Mej. *M. du Marchie Sarvaas.*

HOOFDSTUK IX.
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Het getal scholen was 2 openbare, 16 bijzondere der 1e en 28 bijzondere der 2e kl., te zamen 46.

Het aantal leerlingen was op den 15 Jan. 1853 op de dagscholen 2683 jongens en 2394 meisjes. Avondscholen 394 jongens en 225 meisjes, hieronder zijn er begrepen die tevens de dagschool bezoeken. Te zamen 5696 leerlingen.

Het aantal leerlingen op den 15 Julij 1853 was 5597.

Kosteloos onderwijs genoten op 15 Jan. op de dagscholen 1764 jongens en 1692 meisjes. Op de avondscholen 368 jongens en 163 meisjes.

Op 15 Julij op de dagscholen 1778 jongens en 1682 meisjes. Op de avondscholen 348 jongens en 148 meisjes.

Het getal onderwijzers was 2 1e, 34 2e en 2 van geen rang. Te zamen 38. 't Getal ondermeesters 23 2e, 33 3e, 9 4e en 4 van geen rang. Te zamen 69. 't Getal kweekelingen 25. Onderwijzeressen 8. Secondanten 7. Het geheel van het onderwijzend personeel dus 147.

Uit de Gemeentekas werden subsidien verleend aan de: Stads armenscholen *f* 4,120.00, Ned.-Israël. school *f* 100.00, Pl. Schoolcom. *f* 200.00, te zamen *f* 4,420.00.

Door kerkelijke of andere instellingen aan de: Herv. diakoniescholen *f* onbekend, Waalsche diakonieschool *f* 1,122.02, Oud R. K. school *f* 1,041.60, Isr. armenschool *f* 250.00, te zamen 2,413.62.

Door particulieren aan de: Stads armenscholen *f* 654.37, R. K. armenscholen *f* 960.00, te zamen *f* 1,614.37.

In de maand December van het afgeloopen jaar werden 821 kinderen opgegeven, tusschen de 6 en 12 jaren, welke geen scholen bezoeken.

De Technische school, in het jaar 1850 in het leven geroepen, mag thans als gevestigd beschouwd worden. Hare Verzorgers gaven in 1853 omtrent haren toestand een allezins gunstig verslag.

In vergelijking met vorige jaren is het getal leerlingen aan de inrigting van onderwijs aan den arbeidenden stand wederom toegenomen. De lust en belangstelling der leerlingen was volgens de ingekomen berigten in het algemeen zeer goed, van velen zelfs voortreffelijk te noemen.

De Zwemschool en badinrigting, alhier aan de Kruisvaart gevestigd, is in het afgeloopen jaar aan een anderen eigenaar overgegaan en blijft onder het toezigt van Commissarissen, door de leden uit hun midden verkozen, op eene doelmatige wijze aan de bestaande behoefte voldoen. Deze inrigting telde bij den aanvang van het saizoen 285 geoefende, 95 min geoefende en 151 ongeoefende leden. Bij het einde van het saizoen waren die cijfers geklommen tot 305, 124 en 233.

Het Badhuis aan de Rijnkade werd in het jaar 1850 door de Stad aangekocht. In het jaar 1853 zijn aldaar 3410 baden gebruikt.

Tot de scholen van bijzonderen aard en strekking behooren nog gebragt te worden 7 bewaarscholen, die door 446 jongens en 389 meisjes zijn bezocht; voorts ééne werkschool en éene volkszangschool.

De inrigting van het Gymnasium heeft in den loop van het jaar 1853 geen verandering ondergaan. Het getal leerlingen bedroeg op 31 Dec. 64 en was dus even groot als op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar.

De inrigtingen voor het hooger onderwijs blijven in goeden staat; bijzonder munten uit het Natuurkundig kabinet, het Scheikundig laboratorium en de Verzameling mikroskopen op het mikroskopisch observatorium. Minder gunstig is het gesteld met de localen voor het klinisch medisch onderrigt, die steeds veel te wenschen overlaten. In dit jaar zijn de grondslagen gelegd en is met den aanbouw een aanvang gemaakt van eene Sterrewacht, die voor de Hoogeschool weldra eene gewigtige aanwinst belooft.

De Vee-artsenijschool verkeert, wat hare inrigting en het personeel der leeraren aangaat, in een zeer gunstigen toestand; wel blijft het aantal kweekelingen, ofschoon

grooter dan in de drie jaren die de reorganisatie voorafgingen, betrekkelijk gering; doch zulks is toe te schrijven aan oorzaken, buiten de inrigting gelegen, waardoor velen van de betrekking van vee-arts afzien.

Het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen werd opgerigt in het jaar 1773. Nadat het eerste deel van de werken des Genootschaps in 1781 het licht zag, besloot men toen in 1821 het tiende deel was verschenen, tot de uitgifte eener nieuwe reeks, waarvan het eerste deel in 1822 werd uitgegeven en reeds door meer dan dertien andere is gevolgd.

Op 1 Febr. 1854 telde het Genootschap 5 honoraire, 69 buitenlandsche en 469 gewone leden.

Het aantal der leden van het Collegium Musicum Ultrajectinum is thans tot 93 geklommen; een cijfer, dat in de aanteekeningen van vroegere jaren niet is aangetroffen. Ook het aantal geabonneerde Officieren en Studenten was zeer aanzienlijk.

De alhier gevestigde Afdeeling der Maatschappij tot bevordering van toonkunst bestaat thans uit 108 leden, waaronder 18 contribuerende kunstenaars. De onderwijzer, onder wiens leiding de normaalschool is geplaatst, die door de Afdeeling wordt gesubsidieerd, heeft tevens eene zangschool voor kinderen opgerigt, welke in zeer bloeijenden staat verkeert.

Voor het Bertha-fonds wordt een reglement ontworpen, waarnaar de door het fonds beoogde hulp aan de geregtigden zal worden verleend.

Het Genootschap Kunstliefde ging voort met de beoefening en aanmoediging der beeldende kunsten.

De alhier gevestigde Afdeeling der Maatschappij tot nut van 't algemeen heeft ook in het afgeloopen jaar hare pogingen voortgezet om, vooral onder den burgerstand, werkzaam te zijn tot beschaving van het verstand, vorming van het hart en verspreiding, zooveel mogelijk, van algemeen geluk. Het getal harer leden bedroeg 260 met 14 donatrices. De leerschool voor aankomende onderwijzers en de inrigting van onderwijs voor den arbeidenden stand zijn wederom door de Afdeeling gesubsidieerd. Het aantal dergenen, die gebruik maakten van de Leesbibliotheek, neemt bij voortduring toe.

Het Natuurkundig Gezelschap telt 148 leden en verheugt zich voortdurend in een levendigen bloei.

Het Lees-Museum had op 1 Jan. 1854 207 gewone en 83 buitengewone leden, te zamen 290.

Het Historisch Genootschap is sedert 31 Dec. 1853 vereenigd met het Oudheidkundig Gezelschap, dat evenwel zal blijven voortbestaan als oudheidkundige sectie van het Historisch Genootschap, met een eigen bestuur.

Het gezamentlijk getal gewone leden bestaat thans uit 191 en dat der honoraire leden uit 49.

De Utr. Afd. der Nederl. Maatsch. ter bevordering der geneeskunst telt 53 gewone en 2 honoraire leden, allen genees-, heel- of vroedmeesters.

Het aantal der leden van het Dep. Utrecht der Maatschappij tot bevordering van nijverheid heeft geen verandering ondergaan.

De Vereeniging ter bevordering van nuttige kennis, waarin door de heeren Dr. *J. W. Gunning*, Mr. *O. van Rees* en Mr. *E. van Voorthuijsen* verschillende cursussen zijn gehouden, heeft het aantal harer leden van 329 tot 413 zien stijgen.

Op 31 December 1853 werden de stads Teekenscholen door 237 leerlingen bezocht. — Ook de stedelijke Zangschool is in bloeijenden staat.

HOOFDSTUK X.
Armwezen.

Voor ondersteuning van behoeftigen was in het afgeloopen jaar meer noodig dan in 1852. Twee voorname oorzaken van meerdere behoefte kunnen met grond worden gezocht in den vroeg ingevallen Winter en de zoo hoog geklommen prijzen der levensmiddelen. Men meent daarom die meerdere behoefte te mogen beschouwen als van voorbijgaanden aard.

De instellingen van liefdadigheid behooren, volgens de gegeven voorschriften, in twee hoofdsoorten te worden onderscheiden:

1°. instellingen, strekkende ten behoeve of tot het verzorgen der armen, ook door werk en onderwijs; en

2°. instellingen, welke het voorkomen van armoede ten doel hebben.

Het cijfer van hen, die in de weldaden der instellingen van de eerste hoofdsoort hebben gedeeld, is, voor zooverre de opgaven reikten, 19422 geweest.

Hier moet weder worden opgemerkt, dat dit eindcijfer, ad 19422, niet het juiste getal aanduidt van hen die bedeeling ontvingen. Dit getal toch was buiten twijfel niet zoo groot, omdat b. v. kinderen, die de armenscholen bezoeken, ook bedeeld worden bij de huiszittende armbesturen, en omdat in een woord dezelfde personen stellig dikwerf op de verschillende lijsten zijn gebragt en dus dubbel zijn geteld.

De uitgaven voor alle instellingen der eerste hoofdsoort (de ontvangsten en uitgaven van de Ned.-Herv. en Doopsgezinde diakonien, en van de diakoniescholen en het Oude Mannen- en Vrouwenhuis der Ned.-Herv. gem. hier niet mede gerekend, aangezien deze zich van alle financiële mededeeling onthielden. Alvorens derhalve het eindcijfer der bedeelden met de gezamentlijke ontvangsten en uitgaven te mogen vergelijken, moet dat cijfer worden verminderd met de 5309 personen, welke door die instellingen werden ondersteund) hebben in 1853 bedragen *ƒ* 343,235.44^5, waaronder *ƒ* 59,466.36^5, voor onderhoud van gebouwen, lasten, enz.; *ƒ* 4,143.18, voor aflossing; *ƒ* 29,103.68, voor belegging van gelden, aankoop, enz.; *ƒ* 7,032.14, voor gereedschappen, enz.; *ƒ* 2,543.42^5 voor arbeidsloonen; — *ƒ* 240.729.12 blijft dus over als meer onmiddellijk tot ondersteuning van behoeftigen in 1853 besteed, welk cijfer echter eerder te hoog dan te laag is.

De gezamentlijke ontvangsten van al de instellingen der eerste hoofdsoort bedragen *ƒ* 304,090.70.

Deze ontvangsten sproten voort uit: Inkomsten van bezittingen en regten *ƒ* 141,774.54^5. Aflossingen van hypotheken en te gelde gemaakte inschulden *ƒ* 28,825.61. Opbrengst van werk *ƒ* 9,793.10. Subsidien van de Gemeente *ƒ* 44,135.89^5. Subsidien van de Provincie en van den Staat *ƒ* 944.71^5. Collecten en giften *ƒ* 37,638.27^5. Inschrijvingen en bijdragen van particulieren *ƒ* 7,369.90. Opgenomen gelden *ƒ* 2,600.00. Kosten van verpleging door de gast- of ziekenhuizen terug ontvangen *ƒ* 6,851.66. Voordeelige sloten van rekeningen over vroegere jaren *ƒ* 20,948.44^5. Verschillende ontvangsten *ƒ* 3,208.55^5.

Even als in het vorige jaar zijn ook in 1853 ter voorkoming van armoede hier ter Stede werkzaam geweest, de Bank van leening, 12 Zieken- en begrafenisbussen, de Spaarbank, en de Hulpbank.

Het beheer der Bank van leening is tot ultimo December 1854 opgedragen aan heeren Huismeester en Regenten van het Gereformeerde Burgerweeshuis.

Deze instelling werkte gedurende 1853 met een kapitaal van *ƒ* 228,296.25, tegen eene rente van 3$^1/_{16}$ à 4 pCt. Zij beleende bij aanvang of bij vernieuwing, 434871 panden tegen eenen intrest van 8 à 12 pCt. Zij loste 129463 en verkocht 5973 panden.

Door het Bestuur is opgegeven, dat de renten en boni bedroegen *ƒ* 19,872.71, de uitgaven *ƒ* 11,856.33, zoodat de winst bedroeg *ƒ* 8,016.38, van welke som *ƒ* 6,012.28^5 aan het Weeshuis kwam en *ƒ* 2,004.09^5 aan de stads Aalmoezenierskamer is uitgekeerd.

De 12 Zieken- en begrafenisbussen hadden eene gezamentlijke ontvangst van *ƒ* 29,653.65 en eene uitgaaf van *ƒ* 20,994.98^5. Zij verstrekten ziekengeld aan 478 en begrafenisgelden aan 206 personen.

De Spaarbank is werkzaam onder toezigt van het Departement der Maatschappij tot nut van 't algemeen. Tegen eene rente van 3 pCt. is daarin gedurende het jaar 1853 geplaatst eene som van *ƒ* 60,323.08. Aan inlagen en intressen is eene som van *ƒ* 41,511.77 teruggevraagd.

Bij het opnemen der laatste rekening is gebleken, dat haar credit bedroeg *ƒ* 196,045.53, debet *ƒ* 190,652.44, zoodat toen het reservefonds was *ƒ* 5,393.09.

Het kapitaal der Hulpbank, tijdens hare opening *ƒ* 4,000.— groot, bedroeg op 1 Januarij 1854 eene som van *ƒ* 9,592.77, waarvan op dit tijdstip *ƒ* 9,571.38 waren uitgeleend. Gedurende 1853 heeft de Hulpbank, bij 240 gesloten leeningen, aan 219 verschillende personen eene som voorgeschoten van *ƒ* 17,120.—. Aan renten voor aandeelhouders en administratiekosten gaf zij uit eene som van *ƒ* 251.82.

HOOFDSTUK XI.
Gemeentepolitie.

Voor de openbare veiligheid is naar behooren gewaakt. Geen enkele zware diefstal heeft plaats gehad en de waarde van al hetgeen gedurende 1853 is ontvreemd bedroeg, volgens opgaven der benadeelden zelve, niet meer dan *ƒ* 1,835.29, waarvan *ƒ* 875.04 is terug bekomen.

Bij eene bevolking van ongeveer 50,000 zielen zijn hier echter slechts 16 Agenten aangesteld. Eene vermeerdering van het personeel der Agenten schijnt daarom zeer gewenscht.

De wering der bedelarij is echter niet uit het oog verloren, dewijl niet minder dan 70 bedelaars of landloopers zijn aangehouden en aan de Justitie overgeleverd.

De brandbluschmiddelen bleven in zeer bruikbaren toestand; zij werden geregeld beproefd, en, waar zij noodig geweest zijn, bleken zij doelmatig te kunnen worden aangewend.

In 1853 zijn in het Burgerlijk en Militair Huis van verzekering bij afwisseling opgenomen, verpleegd en weder vertrokken: 131 mannen, 13 vrouwen, 18 jongens en 4 meisjes, te zamen 166 gevangenen, die in een Huis van bewaring behoorden te worden verpleegd.

In het stedelijk Politiehuis zijn bij afwisseling verpleegd 484 personen.

HOOFDSTUK XII.
Landbouw.

Het Genootschap voor landbouw en kruidkunde bestaat thans uit ongeveer 500 leden en houdt zijne bestuursvergaderingen in deze Stad.

De in het verloopen jaar gehouden tentoonstellingen hebben aan haar doel beantwoord; het groote aantal bezoekers getuigde van de belangstelling, die bij voortduring in den landbouw wordt getoond.

Door de bloemisten zijn onderscheidene nieuwe soorten van bloemen en planten ingevoerd.

Hoewel niet algemeen, zijn toch bij sommige landbouwers met goed gevolg nieuwe zaai- en pootwerktuigen aangewend.

Het Leycesterschaap wordt meer en meer met ons Texelsch en Friesch ras gekruist. Ook het gekruiste Engelsche varkenras wordt zeer gevraagd en aangefokt.

De waarde der landerijen is tot eene aanzienlijke hoogte gestegen; vooral de warmoesiersgronden zijn, door groote navraag, hoog in prijs.

De oogst der te velde staande gewassen liet nog al te wenschen over; de zachte winter en het natte voorjaar waren in de kleistreken zeer nadeelig voor het koren. De aardappelziekte duurde steeds voort en het gewas van dit voortbrengsel was schraal.

De tuinbouw in deze Gemeente verkeert in zeer gewenschten toestand; de warmoesierderijen zijn zeer bloeijende en vinden goeden afzet voor hare voortbrengsels. De bloemisterijen gaan steeds vooruit.

In de gemeente Utrecht waren 759½ bunder verschillend bebouwd, 653 b. wei- en 247 b. hooiland; paarden waren er 186 ruinen, 572 merriën en 24 veulens; runderen 7 stieren, 11 ossen, 1468 koeijen en 264 kalveren; ezels en ezelinnen 110; schapen 665; varkens 561; bokken en geiten 137; kalkoenen 67; eenden 147; kippen 2016; duiven 135; bijenkorven 72.

Aan 's Rijks Kabinet van landbouwwerktuigen is door Zijne Majesteit den Koning eene hoogst belangrijke verzameling geschonken van werktuigen, volgens *Newington.*

HOOFDSTUK XIII.
Verveening, Jagt en Visscherij.

Gedurende 1853 zijn ingekomen 134 aanvragen ter bekoming van jagt- of vischacten en 43 ter bekoming van kostelooze vergunningen tot uitoefening der visscherij.

HOOFDSTUK XIV.
Ambachts- en Fabrijknijverheid.

De ambachtsnijverheid in het algemeen had een voordeelig jaar. Verschillende openbare en bijzondere ondernemingen, de werken aan den Rijnspoorweg en ook die aan den kamp te Zeist hebben daartoe in de eerste plaats bijgedragen. Tengevolge van den zachten winter van 1852 op 1853 konden de meeste ambachten, gedurende het gansche jaar, bijna geregeld blijven werken.

Tot verspreiding van kennis en beschaving onder de ambachtslieden en tot verbetering van hun maatschappelijken toestand, schijnen eenige pogingen aanvankelijk met goed gevolg te werken.

Voor enkele takken van het fabrijkwezen is 1853 niet onvoordeelig geweest; in andere is weinig vooruitgang bespeurd. De fabrijken, die reeds in ongunstigen of kwijnenden toestand verkeerden, zijn daarin niet verbeterd; sommige fabrijken hebben geheel opgehouden. Gewigtige veranderingen werden in onze fabrijken niet gemaakt.

De inrigtingen tot aanmoediging van fabrijknijverheid en tot opleiding van fabrijkanten werkten niet ongunstig; de Technische school breidt zich uit en heeft aanvankelijk reeds gunstige resultaten opgeleverd, zoodat zij de algemeene belangstelling in ruime mate waardig blijft.

Door de stad Utrecht, ten blijke harer belangstelling in het behouden van de Munt, is tot de vergrooting der gebouwen bijgedragen eene som van *ƒ* 13,500.—; daarentegen is, gedurende zes jaren, van 1846 tot 1851, aan werkloonen, één gulden per dag niet te boven gaande, niet minder uitbetaald dan *ƒ* 380,000.—.

Voor rekening van het Rijk werden vervaardigd: 7,974 vijf-en-twintig-cents-stukken *ƒ* 1,993.50; 1,103,527 tiencents-stukken *ƒ* 110,352.70; 11,170 vijf-cents-stukken *ƒ* 558.50; 2,000,000 halve cents *ƒ* 10,000.00; voor rekening van bijzondere personen: 136 dubbele gouden Willems; 234,128 rijksdaalders *ƒ* 585,320.00; 652,035 guldens 652,035.00; 1,711 halve guldens *ƒ* 855.50; is dus geslagen voor een bedrag van *ƒ* 1,361,115.20.

De toestand der fabrieken was bijna als in 1852. De machinale kaardenfabrijk, de eenige in ons Land, heeft zich niet kunnen staande houden. De lavuursmelterij stond ook geheel stil; doch men verneemt, dat deze tak van nijverheid door anderen hier weder zal worden opgevat. De koperpletterij heeft in het geheel niet gewerkt; nieuwe fabrijken zijn niet opgerigt.

HOOFDSTUK XV.
Handel en Scheepvaart.

In den binnenlandschen handel heerschte veel levendigheid; hij trachtte zijne relatien naar verschillende kanten met voordeel uit te breiden, daarvoor zijn de klimmende prijzen van alle waren niet ongunstig geweest. Van de retourvrachten der schepen is goed gebruik gemaakt.

De weekmarkten zijn niet minder druk bezocht geweest dan in het voorgaande jaar; door het verkeer met den spoorweg, waaraan de landlieden zich meer en meer gewennen, is het getal dergenen, die uit verder afgelegen streken hier ter markt komen, vermeerderd. Bij de uitbreiding, aan de spoorweglijnen te geven, zal dit nog meer toenemen en het ware uit dien hoofde wenschelijk, dat de spoorwegondernemingen, evenals buiten 's Lands met goed gevolg geschiedt, er toe konden besluiten om het vervoer van personen en goederen op marktdagen tegen een verlaagd tarief te bevorderen.

De verbetering van de graanmarkt, door het oprigten eener korenbeurs en daaraan verbonden gelegenheid tot het opleggen van granen werd in het afgeloopen jaar door den Raad aanvankelijk in overweging genomen. Voor sommige andere voortbrengselen van den landbouw zal in het vervolg welligt eene betere marktgelegenheid kunnen worden aangewezen. Zoo ware het wenschelijk, dat voor de boter- en kaasmarkt een geschikt locaal kon worden bestemd en dat de aardappelmarkt meer op één punt kon worden zamengetrokken.

De groothandel is toegenomen, ofschoon hij niet zonder inspanning, de mededinging met andere plaatsen heeft kunnen volhouden. De prijzen van alle artikelen, zoowel als der scheepsvrachten, waren veel hooger dan in 1852. De expeditie- en commissiehandel deelden in den gunstigen toestand des groothandels.

De kleinhandel heeft gedeeltelijk een goed jaar gehad.

De buitenlandsche handel is niet verminderd; maar bleef nog tot enkele vakken bepaald.

De binnenlandsche scheepvaart is hier verbeterd. Dit wordt toegeschreven aan het toenemend handelsverkeer als ook aan de hooge vrachtprijzen.

De tonneninhoud der in 1853 geloste schepen en het getal der vaartuigen zelve was grooter dan in de twee vorige jaren, en beliep 95273 op 1935 schepen.

HOOFDSTUK XVI.
Inrigtingen in verband staande met de uitoefening van handel en andere bedrijven.

Het gebruik der oude maten en gewigten, gedeeltelijk nog in de volksgewoonten ingeweven, geeft vooral in den kleinhandel wel eens gegronde redenen tot klagten.

Voor het overbrengen van berigten zag men met belangstelling de opening van een kantoor van den Rijkstelegraaf. Ten opzigte van het brievenvervoer van Rijkswege wordt medegedeeld, dat er wel eens klagten zijn gerezen over onregelmatige en te late bezorging der brieven, welke aan handelaren en fabrijkanten, dikwerf tot hun groot nadeel, de gelegenheid tot spoedige beantwoording kan ontnemen. Ook acht men het wenschelijk, dat de veranderingen in de uren van vertrek en aankomst der brievenposten, alsmede de onderscheidene gelegenheden tot verzending op eene meer doelmatige wijze ter algemeene kennis wierden gebragt.

De Rijnspoorweg werd voor het vervoer van goederen door den handel meer gebruikt. Vooral geschiedde dat in de laatste weken van het jaar, toen de gemeenschap te water was gestremd. Het gewigt eener spoedige aansluiting met de Duitsche spoorweglijnen werd toen des te meer gevoeld.

Gedurende 1853 zijn van Utrecht vervoerd geworden:

1e klasse	13945	
2e „	23341	
3e „	73241	
Militairen	3155	
Geleiders en gevangenen . . .	605	
Totaal	114287	Reizigers
Passagiersgoederen . .	581037	Ned. ℔
Bestel- „ . . .	1053516	„ „
Koopmans- „ . . .	2657248	„ „
Totaal	4291811	Ned. ℔

Rijtuigen 35, Paarden 40, en Slagtvee 1337 stuks.

De opbrengst bedroeg Reizigers	*ƒ* 118,033.92^5
Goederen -	26,662.30
Rijtuigen . . . . -	516.00
Paarden en Slagtvee. . . . . -	1621.80
Totaal .	*ƒ* 146,834.02^5

In 1853 dus meer dan in 1852 *ƒ* 9,618.27.